

Utrechtsche Brockway-Bus Maatschappij

(gevestigd te Zeist)

- R.A. Oosten -

Gepubliceerd in het VVOF Mededelingenblad januari 2006, p. 4-5.

Met een naschrift uit het VVOF Mededelingenblad juni 2006, p. 4.

In de jaren twintig van de vorige eeuw verscheen de autobus. Zo ook in de omgeving van Utrecht en Zeist. Hij bleek een geduchte concurrent te worden van de tram. Hoe kwam toch de snelle opkomst van de autobus ?

In de wereldoorlog 1914-1918 werden legervoertuigen ontwikkeld met een grotere capaciteit dan de gewone auto. Na afloop van de oorlog werden veel van deze voertuigen, de legerbussen, overbodig en kwamen vrij voor normaal vervoer. Al snel werden deze bussen gebruikt voor personenvervoer en werden overal busondernemingen opgericht. De tramlijn Utrecht-Zeist was altijd al een drukke lijn, dus ook aantrekkelijk om het met de bus te proberen. In de jaren twintig en dertig waren er zeven busmaatschappijen die de tram tussen Utrecht en Zeist beconcurrerden. Eén daarvan was de Utrechtsche Brockway-Bus Maatschappij, opgericht in 1925 door de heer Martin van der Wal. Deze was eerst compagnon in een andere busonderneming, Sagitta. Er waren ook Brockway-Bus Maatschappijen in andere plaatsen, met als overkoepeling de Nederlandsche Brockway-Bus Maatschappij. Het doel was bussen van het Amerikaanse merk Brockway te importeren en hiermee zoveel mogelijk vervoer in handen te krijgen. Later bouwde Brockway overigens alleen nog maar vrachtwagens voor de Amerikaanse markt.

De U.B.B.M. onderhield lijnen van Utrecht naar Doorn en Utrecht-Zeist-Den Dolder.

Een dienst van Utrecht naar Bilthoven was maar een kort leven beschoren. Het Biltsch Auto Bedrijf wist te bewerken dat deze lijn reeds na een maand weer opgeheven moest worden.

In 1933 werd een verzoek gedaan voor een dienst van Zeist naar Hilversum. Dit verzoek werd in zoverre ingewilligd dat toestemming werd verleend tot een dienst van Zeist op Maartensdijk. Daar kon dan overgestapt worden op een andere busdienst, die van Utrecht naar Maartensdijk liep.

tarieven in de jaren 1920/1930

RETOUR N.V. UTRECHTSCHER BROCKWAY-BUS M.Y.									
92 P-1 ZEIST 06263									
10	11	12	13	14	15	16	17	18	TEIJDENR.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
TARIEF DOORN DIENST:					TARIEF DEN DOLDER DIENST:				
UTRECHT—DRIEBERGEEN v. v. f 0.55					UTRECHT—ZEIST v. v. f 0.25				
UTRECHT—DOORN v. v. f 0.70					UTRECHT—HEISTER HEIDE v. v. f 0.55				
DRIEBERGEEN—DOORN v. v. f 0.55					UTRECHT—BOSCHEN DUIN v. v. f 0.70				
					UTRECHT—DEN DOLDER v. v. f 0.70				
					ZEIST—BOSCH EN DULX v. v. f 0.25				
					ZEIST—DEN DOLDER v. v. f 0.25				
DOORN DIENST					DEN DOLDER DIENST:				
UTRECHT	DOORN	HEISTER HEIDE	BOSCHEN DUIN	DEN DOLDER	UTRECHT	ZEIST	BOSCH EN DULX	DEN DOLDER	RETARIF
STATION	STATION	STATION	STATION	STATION	STATION	STATION	STATION	STATION	STATION
									f 0.35
									f 0.70
									f 0.55
Geldig op het traject als aangegeven.									
Verzoek te zien dat bij het afgevoerd wordt in bijeen van passagiers. Bij het op verlaten overnemen van gebruik afgevoerd onbruikbaar te maken en niet in den wagen achter te laten.									
Drak Roelants, Schiedam									

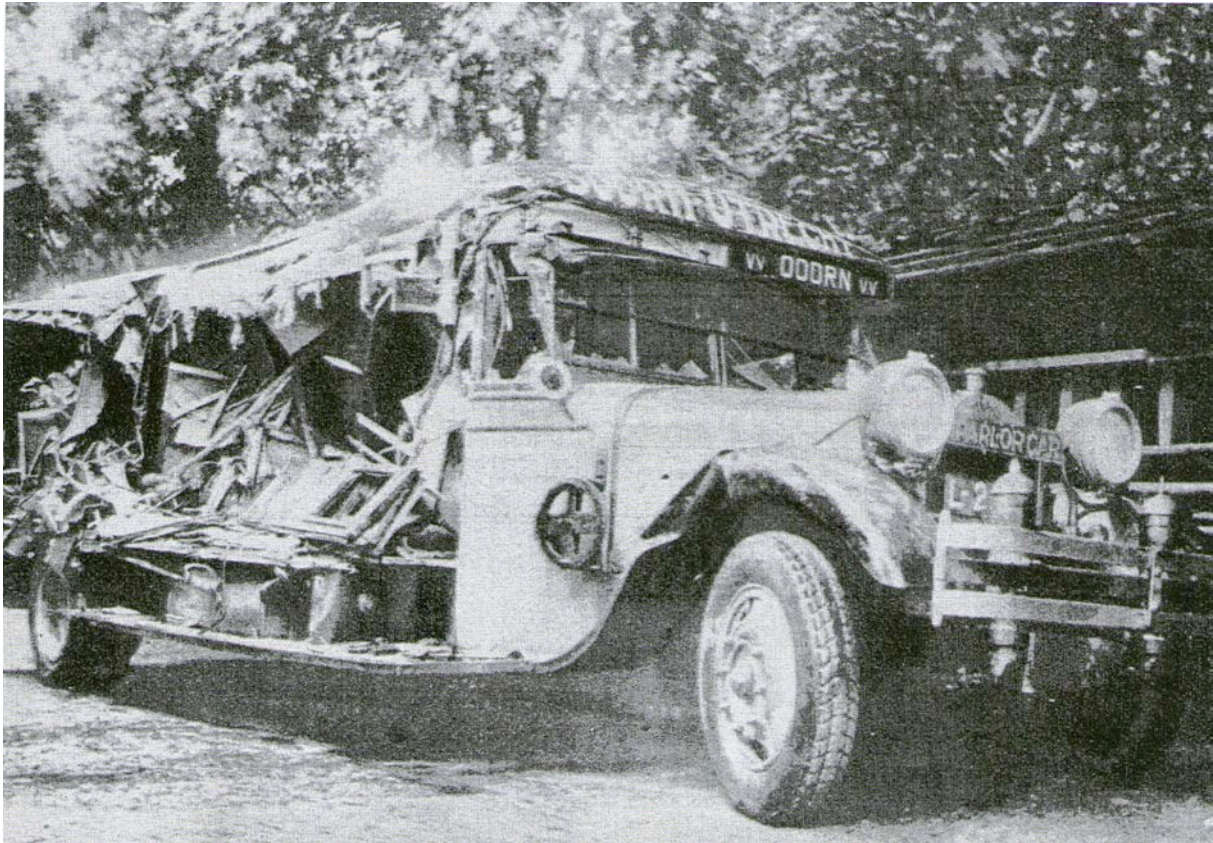
In 1922 schrijft de Zeister Courant over de opkomst van de bussen:

Utrecht - Zeist	f 0,35
Utrecht - Doorn	f 0,70
Utrecht - Den Dolder	f 0,70

"Wij zijn benieuwd of deze dienst opgang zal maken en meer vervoerszekerheid zal bieden als de tram."

Er gebeurden nogal eens ongelukken, zoals in 1926, toen een bus van de Brockway Maatschappij op een bepaald niet zachtzinnige wijze met de tram in aanraking was gekomen. We lezen daarvan:

"De dagbladen gaven reeds een uitvoerig relaas van het ontzettend ongeluk dat Vrijdag j.l. in Zeist plaats vond. Bij dit ongeluk werd een dame op slag gedood en meerdere andere personen moesten zwaar gewond in het ziekenhuis worden opgenomen. De nevenstaande foto toont de auto in den toestand zoals ze onmiddellijk na het plaatsvinden van den ramp er uitzag. Hoelang zal het nog duren eer alles zoodanig georganiseerd is, dat dergelijke ongelukken onmogelijk worden, of het gevaar althans tot op het kleinst mogelijk minimum beperkt ?"

De verongelukte autobus van de Utrechtsche Brockway-Bus Maatschappij in 1926.

Op 1 november 1934 nam de Nederlandsche Buurtspoorweg Maatschappij de zaak over. De U.B.B.M. bleef wel bestaan, maar onder dezelfde directie als de tram. Pas op het eind van 1936 werden de NBM-statuten veranderd en kon er ook met bussen onder de naam NBM gereden worden.

bronnen:

Helfenrath/Nijenhuis: Uit het Zeister leven gegrepen

Koerier voor Zeist

Zeister Courant

In het januarinumner is niet opgenomen de afbeelding behorende bij de Utrechtsche Brockway-Bus Maatschappij.

Bij deze maken wij dat verzuim weer goed.

